

Screening af BALTOPS 13 øvelses-aktiviteter i relation til Natura 2000 habitatområder

Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 16. april 2013

Thomas Eske Holm
Karsten Dahl
Jonas Teilmann
Ib Krag Petersen

Institut for Bioscience

Rekvirent:
Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste
Antal sider: 7

Kvalitetssikring, centret:
Jesper R. Fredshavn

AARHUS
UNIVERSITET

DCE - NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Tel.: +45 8715 0000
E-mail: dce@au.dk
<http://dce.au.dk>

Indhold

Baggrund	3
Øvelsesaktiviteter	3
Fugle	4
Bilag IV arter (marsvin)	4
Naturtyper	5
Samlet vurdering	7

Baggrund

BALTOPS 2013 foregår i perioden 7. – 21. juni 2013. Øvelsesområdets udstrækning dækker et område fra umiddelbart vest for Rønne til østsiden af Bornholm.

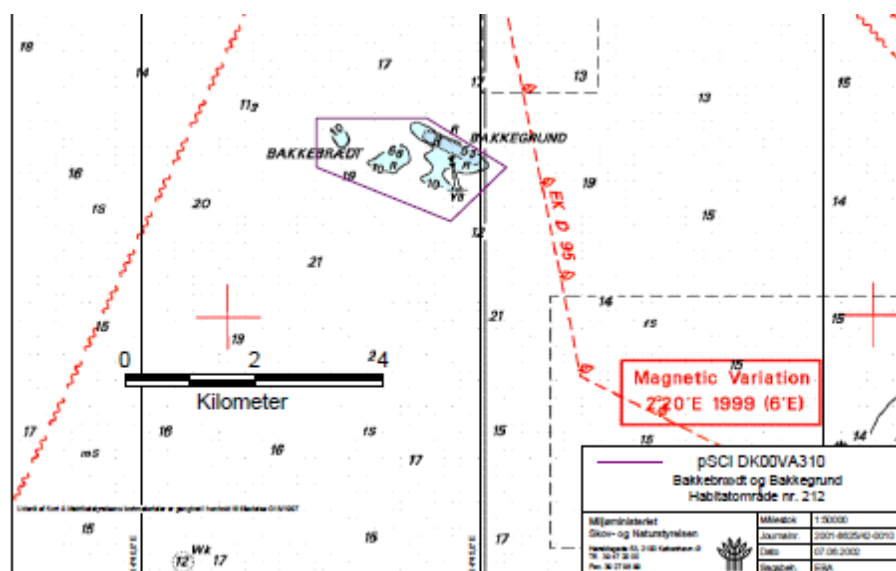
Øvelsesområdets udstrækning gør at Habitatområderne H212 (Adler Grund og Rønne Banke) og H261 (Bakkebrædt og Bakkegrund) bliver berørt af øvelsesaktiviteter. Begge områder er udpeget for naturtyperne "1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand" og "1170 Rev".

Dette notat omhandler en vurdering af BALTOPS øvelsernes påvirkninger af udpegningsgrundlagenes naturtyper, arter på EF-Habitatdirektivets bilag IV samt fugle på EF-Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I. Endvidere vurderes mulige konsekvenser af bortsprængning af fundne eksplosiver i områderne.

Øvelsesaktiviteter

Overordnet set finder den specifikke øvelsesaktivitet sted indenfor de skitse-rede områder i Fig. 1 og Fig. 2.

Figur 1. H212

Øvelsesaktiviteterne finder sted fra vandoverfladen og ned gennem vandsøjlen til havbunden (hvis nødvendig). Der kan forventes sporadisk berøring med bunden. Beskrivelsen gælder følgende aktivitetstyper:

Overfladeoperationer

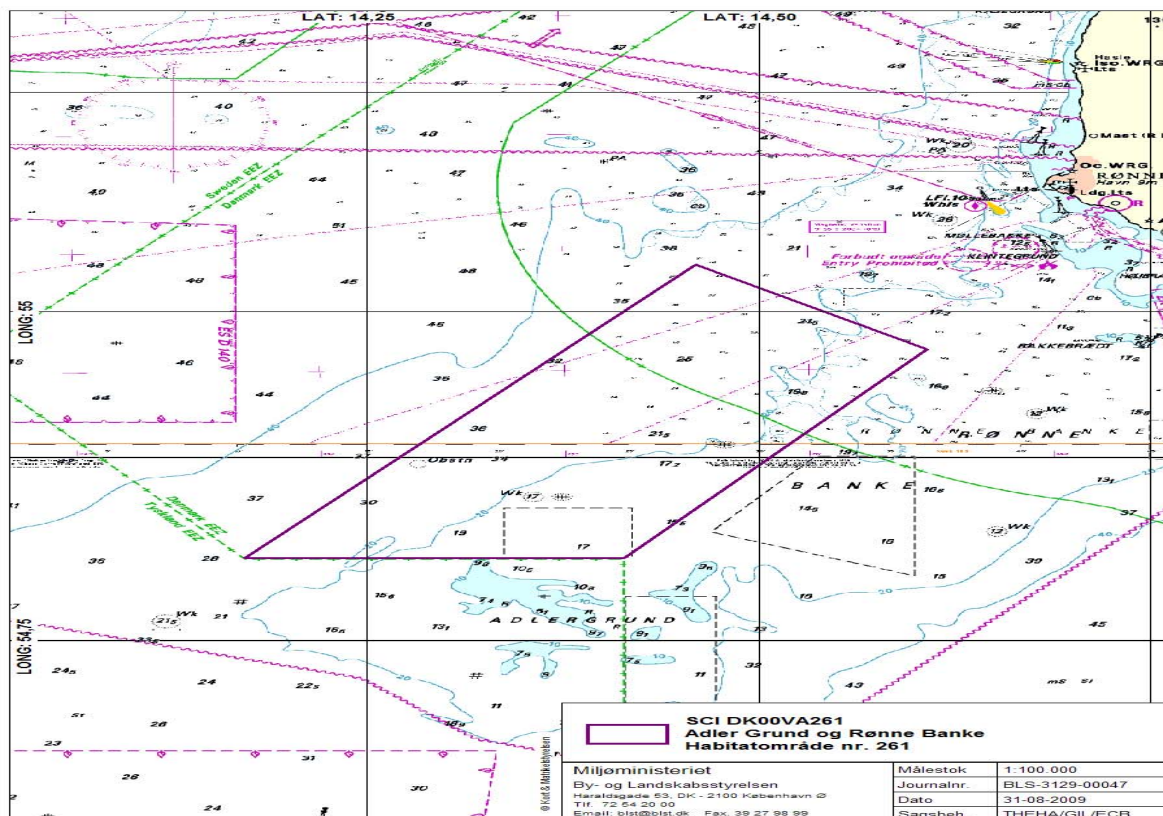
Standardnavigering (enkeltskib eller i gruppe) på overfladen som medfører almindelig skruestøj.

Brug af aktiv sonar

Aktive sonarudsendelser vil samlet set ligge i HF området (>200 kHz). Det særegne ved brugen af den aktive sonar (for alle kilder) er muligheden for justering i styrke. Således vil hver kilde kunne tilpasse sig eventuelle restriktioner.

Militær dykning

Dykning i vandsøjle og eftersøgning på bund samt undersøgelse af bundens beskaffenhed med henblik på billedoptimering af aktive sonarudsendelser.

Figur 2. H261.

Fugle

Rønne Banke og Adler Grund er kendt for forekomster af navnlig havlit om vinteren. Dette område er suverænt det vigtigste område for overvintrende havlit i danske farvande. Fuglene ankommer sent om efteråret og forsvinder fra området i den første halvdel af april.

Der er ikke kendte betydelige forekomster af andre vandfugle på Rønne Banke eller Adler Grund. Lejlighedsvis kan der forekomme fløjsand og sortand. I særdeleshed om foråret.

Der foreligger os bekendt ingen informationer om forekomster af vandfugle i det specificerede område i juni måned. Området er ikke udpeget som EF-Fuglebeskyttelsesområde.

DCE kan på det foreliggende grundlag ikke se at de beskrevne aktiviteter vil have negativ effekt på vandfugle i området.

Bilag IV arter (marsvin)

I forbindelse med den første undersøgelse af marsvins udbredelse i den danske del af Østersøen (EU LIFE+ projektet SAMBAH), viser de foreløbige resultater at den klart største forekomst af marsvin omkring Bornholm, findes på Rønne Banke og Adler. Da denne population er kritisk truet under flere internationale konventioner (bl.a. ASCOBANS) er det særligt vigtigt at undgå unødige forstyrrelser af marsvin i området.

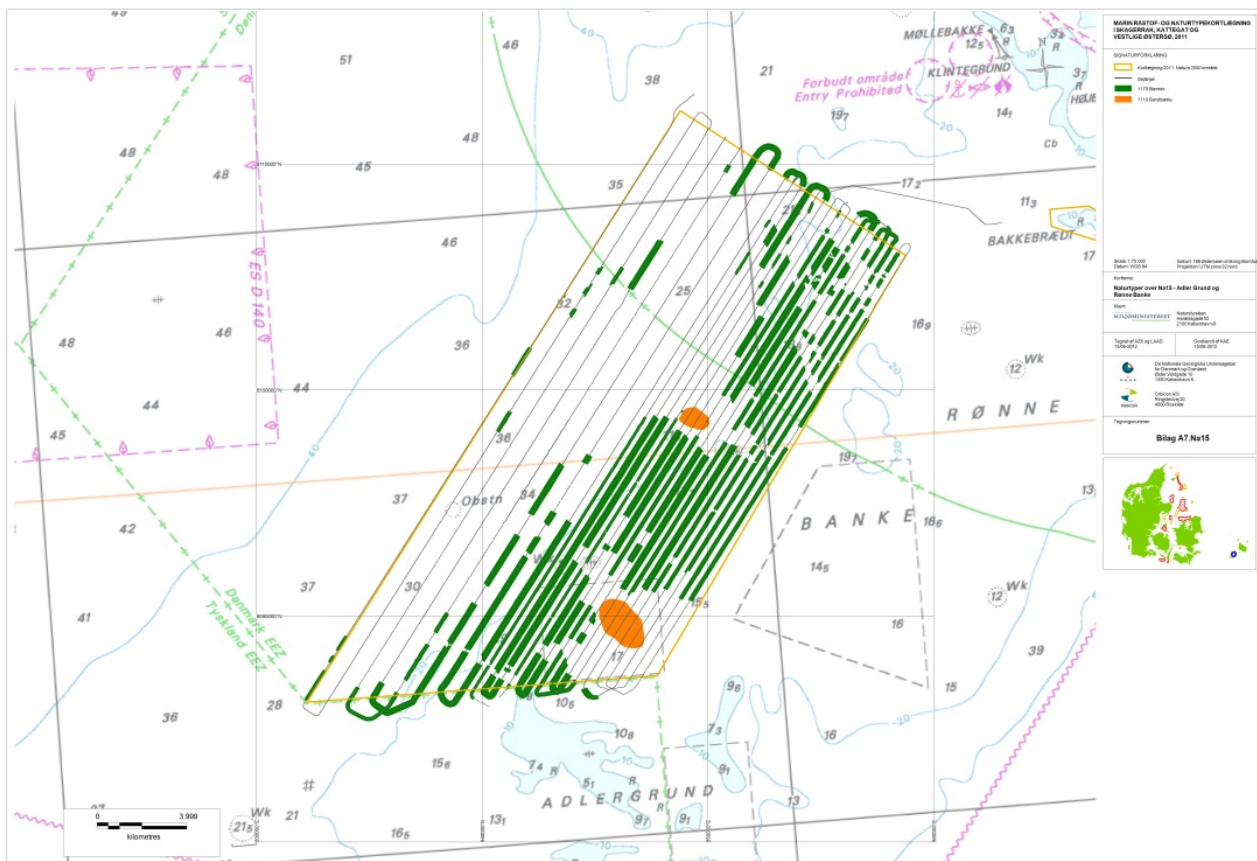
DCE mener ikke at dykkerundersøgelser og brug af sonar over 200 kHz, altså over marsvins høretærskel på omkring 150 kHz vil have nogen væsentlig effekt på marsvin. Derimod kan eksplosioner have en kraftig effekt på marsvin både som fysiske skader på hørelsen og som adfærdsændringer der kan betyde at de mister muligheden for at anvende deres sonar, dvs. høre ekkoer fra nedgarn fra fiskeriet, og derved drukner. Sidstnævnte er blevet nævnt som en sandsynlig grund til massestrandinger af marsvin i Nordjylland i 2005 i forbindelse med en flådeøvelse. Før eventuelle sprængninger skal der derfor foretages afværgeforanstaltninger i forhold til marsvin.

Naturtyper

Øvelsen vil i begge områder medføre dykning til bunden for visuel beskrivelse af bundens beskaffenhed og eftersøgning og eventuel fund og bortskaffelse af eksplosiver og andre efterladenskaber.

NST har igangsat en kortlægning af udbredelsen af de marine naturtyper inden for N-2000 områderne i danske farvande. Adler Grund og Rønne Banke (H261) og Bakkebræt og Bakkegrund (H212) hører til de områder hvor kortlægningen er gennemført. NST har i forbindelse med udarbejdelse af dette notat bidraget med naturtypekort for de pågældende områder. Kortlægningen dækker ikke de to områder fuldt ud.

Selv om kortlægningen af Adler Grund og Rønne Banke ikke er fuldt ud dækkende (Fig. 3) er der klare indikationer på at naturtypen "rev" (grønt område) er meget dominerende i den syd-østlige del af N-2000 området og mere sporadisk i den nord-vestlige del. Naturtypen "sandbanker" (orange område) er lokaliseret i to områder.

Figur 3. NST's kortlægning af Adler Grund og Rønne Banke (H261).

Stenrev dækker størstedelen af N-2000 området Bakkebræt og Bakkegrund (H212) (Figur 4). Der er også fundet en sandbanke i det nord-østlige hjørne, som ikke indgår i det eksisterende udpegningsgrundlag.

Figur 4. NST's kortlægning af N-2000 området Bakkebræt og Bakkegrund (H212).

DCE er i dag ikke i besiddelse af kortene i form af et GIS lag. De forventes overført til DCE fra Naturstyrelsen i løbet af foråret. Skulle de pågældende GIS kort være interessante for Forsvaret til den pågældende øvelse kan Marie-Louise Sundby Krawack fra NST kontaktes med henblik på levering af shapefiler.

Det er DCE's vurdering, at visuel inspektion ved dykning og optagning af efterladenskaber inden for arealer, der er kategoriseret som naturtyperne "rev" og "sandbanker" i N-2000 områderne, med passende omtanke kan gennemføres, uden at skade det biologiske grundlag, der ligger til grund for vurdering af naturtypernes "Struktur og funktion". For rev er det oplagt at være opmærksom på tangplanter og bunddyr på stenenes overflader. For dybere sandbanker, som der er tale om i de to specifikke områder, er der endnu ikke den samme viden om vigtige biologiske kvalitetselementer.

Eventuelle bortsprængninger af emner, der er fundet i områder kortlagt som rev og sandbanker i H261 eller rev i H212 kan have varig effekt på naturtypens arealudbredelse og tilsvarende kan forventes at påvirke naturtypernes struktur og funktion. Her bør man så vidt muligt undgå sprængninger og forsøge at flytte genstanden først.

Samlet vurdering

Ud fra de tilgængelige data konkluderer DCE, at aktiviteterne i BALTOPS 13-øvelsen med enkelte foranstaltninger ikke vil kunne påvirke arter og naturtyper negativt.

Eventuelle bortsprængninger af emner, der er fundet i områder kortlagt som rev og sandbanker i H261 eller rev i H212 kan have varig effekt på naturtypens arealudbredelse og tilsvarende kan forventes at påvirke naturtypernes struktur og funktion. Her bør man så vidt muligt undgå sprængninger og forsøge at flytte genstanden først.

Ekspllosioner have en kraftig effekt på marsvin, både som fysiske skader på hørelsen og som adfærdsændringer, der kan betyde at de mister muligheden for at anvende deres sonar, dvs. høre ekkoer fra nedgarn fra fiskeriet, og derved drukner. Før eventuelle sprængninger skal der derfor foretages afværgeforanstaltninger i forhold til marsvin.